

[Forside](#) [Søg](#) [Login](#)[Find](#)[Medie](#)[Info](#)[Dansk](#)

Niels Willadsen

♂ ca. 1545 - 1624 (~ 79 år)

[Udskriv](#)[Tilføj bogmærke](#)[Egne data](#)[Aner](#)[Efterkommere](#)[Slægtskab](#)[Tidslinje](#)[GEDCOM](#)[Foreslå](#)[Personlige oplysninger](#) | [Kilder](#) | [Begivenheds Kort](#) | [Alle](#) | [PDF](#)

Navn	Niels Willadsen	
Født	ca. 1545	Vejlbj, Hasle, Aarhus, Danmark
Køn	Mand	
Erhverv	Sognepræst ved St. Olaf og Århus Domkirke	
_UID	DA78CAB1B8611C47B13BA3AD7C18B0CD96D0	
Død	26 dec. 1624	Aarhus Domsogn, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark [1]
Begravet	Domkirken, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark	
Person-ID	I7260	Familien Kandelsdorff
Sidst ændret	9 jan. 2011	

Familie	Anne Jensdatter , d. 31 maj 1619, Aarhus Domsogn, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark	
Gift	ca. 1577	
_UID	7524124C864E3D45A11CF7B810488B55F166	
Børn	+ 1. Bonde Nielsen , f. 1579, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark , d. 1639, Vor Frue kirke, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark (Alder 60 år)	
Familie-ID	F7238	Gruppeskema

Begivenheds Kort			<table border="1"> <tr> <td data-bbox="1686 105 1753 240">1</td> <td data-bbox="1753 105 2056 240">Født - ca. 1545 - Vejlbj, Hasle, Aarhus, Danmark</td> <td data-bbox="2056 105 2112 240"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="1686 240 1753 448">2</td> <td data-bbox="1753 240 2056 448">Død - 26 dec. 1624 - Aarhus Domsogn, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark</td> <td data-bbox="2056 240 2112 448"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="1686 448 1753 624">3</td> <td data-bbox="1753 448 2056 624">Begravet - - Domkirken, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark</td> <td data-bbox="2056 448 2112 624"></td> </tr> </table> <p data-bbox="1686 831 2056 919"> = Link til Google Maps = Link til Google Earth </p>	1	Født - ca. 1545 - Vejlbj, Hasle, Aarhus, Danmark		2	Død - 26 dec. 1624 - Aarhus Domsogn, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark		3	Begravet - - Domkirken, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark	
1	Født - ca. 1545 - Vejlbj, Hasle, Aarhus, Danmark											
2	Død - 26 dec. 1624 - Aarhus Domsogn, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark											
3	Begravet - - Domkirken, Aarhus Købstad, Hasle, Aarhus, Danmark											
Kort forklaring	: Adresse : Beliggenhed : By : Sogn : Amt/Region : Land : Ikke indstillet											

Kilder	<p>1. [S7513] Jacob Bunisøns syv børn fra Skivholme, Villads Villadsen, (Personalthistorisk Tidsskrift 1991:1) (Pålidelighed: 2), 1545. Niels Willadsen</p> <p>Det mest håndgribelige minde om ham er hans gravsten i århus Domkirke. [3] Den er af blåsort Namurkalksten og ligger nu i midterste gravkælder under højkorets nordside, hvor den er dækket af en stumtjener og en støvsuger. Oprindeligt var den mere fornemt placeret over en muret begravelse i tværskibet "straks midt uden for ChorsDøren". En senere ejer af stenen udsleb det meste af indskriften og tilføjede sin egen i 1758. Desuden er stenen så slidt af århundreders fodtrin, at dens oprindelige udseende kun kan skelnes ved hjælp af en stærk fotolampe. Nationalmuseet har på denne måde kunnet lave nedenstående tegning i 1964. [4]</p> <p>I det nederste ovale felt er der endnu svage spor af den originale indskrift, der lød nogenlunde således: "Herunder ligger begravuen H: og H: Mand M: Bunde Jensøn, som døde Aar 1576 dend 22. Nov. Aar 1624 dend 26. Decembr. døde M: Niels Willadtsen, som var SognePræst och Canick her til DomKierken. Anno 1619 dend 31. Maii døde deris Kjere Hustrue Anne</p>
--------	--

Jensdatter och Velsignede Gud dennem med 12 børn, 2 Sønner och 10 Døttre. Gud giffue dennem med alle Guds Børn en glædelig Opstandelse. "

Denne tekst er fra håndskriftet Rhumann I. [5] I "Danmarks Kirker" 16.2, side 784, angives det ganske vist, at den første del af indskriften var på latin, men vi drister os til at være uenige i denne fortolkning af de foreliggende kilder. Vi mener, at der har været 2 gravsten. Den første blev lagt over Bunde Jensen i 1576 med følgende latinske tekst, der er gengivet i håndskriftet Epitaphia [6] fra ca. 1620: "Mag. Budæus Ioannis scholæ paternæ Randrusiensis olim rector fidelissimus, ecclesiæ præsentis cantor, canonicus et pastor eximius, obiit 1576." ("Magister Bunde Jensen tidligere en yderst kompetent rektor ved skolen i hans fødeby Randers, kantor ved den herværende kirke, kannik og en fortrinlig præst, døde 1576"). Den anden sten med ovennævnte danske tekst blev lagt over de tre ægtefæller efter Niels Willadsens død i 1624. Senere blev den første sten, som angivet i Schive II [7] genbrugt af andre. Denne udlægning af de skriftlige vidnesbyrd kan iøvrigt bekræftes på stedet, idet vi ved selvsyn har observeret et HER i øverste venstre hjørne af skriftfeltet.

Niels Willadsens stilling og dødsdata er efter gravstenen uomtvistelige. Det kan desuden dokumenteres, at han i 1573 som skolemester for den senere rigsråd Henrik Lykke rejste til universiteterne i Wittenberg og Leipzig, hvorfra de vendte hjem i 1577. [8] Endvidere står det fast, at han den 1. september 1579 blev magister i Wittenberg. [9] En landsmand, den senere præst i Nordby på Samsø Jørgen Nielsen Hobro, forfattede nemlig i den anledning et langt latinsk lykønskingsdigt, [10] hvoraf Det kgl. Bibliotek har et eksemplar i sin boks. Det hylder i svulstige vendinger Niels Willadsen som et mønster på visdom og dyd. Blandt de højstemte superlativer og søgte metaforer glimter dog enkelte personalhistoriske guldkorn, jfr. nærmere nedenfor. Endelig fortæller gravskriften klart, at den salig mand var gift med Anne Jensdatter; at hun døde i 1619 og først havde været gift med magister Bunde Jensen.

Hvis man herefter går til præstehistorikerne for at få mere at vide om Niels Willadsens levned, må man være meget varsom. Deres oplysninger viser sig nemlig i vidt omfang at være forkerte og modstridende.

Når Hertel [11] fortæller, at hr. Niels døde den 26. november (og ikke december) 1624, er det formentlig blot en sjuskefejl, men når Poulson [12] siger, at han døde den 12. maj 1605, er det jo et helt vildskud. Når H. Friis [13] mener, at den Nicolaus Vuilhadi Danus, der blev magister i 1579, var den senere præst i Bredsten Niels Willumsen, er det en fejl, der senere er blevet rettet, [14] og når Dahl [15] hævder, at Niels Willadsen var kapellan i Grenå Gammelsogn indtil 1605, forveksler han ham med en anden teolog, som i 1596 var indskrevet i Helmstedt [16] under navnet Nicolaus Vilhadus Albinus Danus og i år 1600 aflagde prøve for biskop Giødesen i århus, der i sin protokol skrev om ham: "Vocatus Grenaam". [17]

Wiberg [18] er også galt afmarcheret, når han lader Niels Willadsen afløse Laurits Nielsen ved St. Olai i 1605. Dahl følger trop, men tilføjer dog 1602 i parentes. De har måske begge kigget hos Hertel, der noget kryptisk skriver, at han var den sidste præst ved St. Olai menighed, efter at den var indlemmet i Domsognets, ved hvilken han tjente i 19 år, d. v. s. siden 1605.

Der er imidlertid ingen tvivl om, at Niels Willadsen allerede kort efter Bunde Jensens død i 1576 overtog både hans embede og hans enke.

Det første fremgår af forannævnte gratulationsskrift af 1579, der på titelbladet er dediceret til "Nicolai Vilhadi, pastoris ac Canonici in celeberrimo cimbricæ Chersonesi oppido Ahrhusia", og det andet kan uddes af, at Niels Willadsens søn Buni Nielsen, der tydeligvis er opkaldt efter formanden, blev født i 1579. Hr. Niels har sikkert fået kaldet og ægtet Anne Jensdatter kort efter sin hjemkomst fra Tyskland i 1577 og er så ved første givne lejlighed ilet tilbage til Wittenberg for at få den magistergrad,

der forventedes af indehaveren af det ærefulde embede.

Det kan således slås fast, at hr. Niels var præst i århus fra 1577/78 til 1624. Hans Pedersen Horsens [19] nævner ham som præst ved St. Clementis (Domkirken), og sådan betegnes han også i andre sammenhænge. Misforståelsen er undskyldelig. I 1548 blev det uforsvarligt at benytte den gamle brøstfældige St. Olai kirke, og der blev derfor truffet den ordning, at dens præster skulle prædike for deres menighed i Domkirken hveranden søndag. [20] Indtil Chr. IV ophævede denne ordning fra 1636, [21] var der derfor 2 "compastorer" ved Domkirken. Dertil kom, at de begge var kanniker ved Domkapitlet. Men det fremgår tydeligt, blandt andet af det nedenfor refererede om Niels Willadsens efterfølger, at han (og Bunde Jensen) var St. Olai sognefolkens præst. Hvornår Niels Willadsen blev født, vides ikke, men man kan vel regne med ca. 1545. Poulson [12a] fortæller, at han var født i Vejlbj (Hasle hrd.) - "in pago Weilbye prope Aahrhus natus" - og Giessing [22] tilføjer, at han var bondesøn. Det kan nok have sin rigtighed, for navnet Willads var dengang velkendt i Vejlbj. Man kan måske endda gætte på, at den Kirsten Willatsis, der ca. 1580 nævnes som fæster i Vejlbj i et "Register paa Gjæsteri til Aarhusgaard", var hans mor. [23]

På den tid var en stor del af Hasle herred udlagt som præbender til kanniker og præster ved Domkirken, og Vejlbj kirke hørte til kantoren, som enten selv eller ved en kapellan skulle forrette gudstjenesten derstedes.[23a] Man kan forestille sig, at en af dem derved har fået øjnene op for, at den lille plovkjøring var et lyst hoved, og har sørget for, at han kom på Kathedralskolen, hvor han sikkert som andre fattige og dygtige disciple i de højere klasser virkede som løbedegn og hører for at samle midler til videre studier. [24] Han nævnes ikke i Universitetsmatriklerne eller i Kommunitetsmatriklen, men det fremgår af gratulationsskriftet, at han gik i skole i århus og senere var i København. Han var ifølge digtet også velkendt, "hvor Aalborg spejler sig i de muntre og glasklare bølger". Før han rejste med Henrik Lykke i 1573, må han have fået sin eksamen.

Det første skriftlige spor af ham efter 1579 findes så sent som i 1602, da "Mester Niels Willesen, Sognepræst udi Aarhus" den 9. november var fadder ved Hans Grønbecks dåb i århus. [25]

Det næste vi hører, er først i 1617, da han sammen med sin søn Buni Nielsen og dennes svoger Peder Thøgersen i Randers førte og vandt en sag om landgilde af en gård i Vitten, som Domkapitlet havde adkomst til. [26]

Han var til stede ved det første landemøde i århus efter Reformationen den 14. oktober 1618. [27] Da var han imidlertid blevet så affældig, at "hr. Jørgen Kaas, befalingsmand paa Aarhusgaard og nogle af borgerskabet har været foraarsaget til at kalde hr. Paaske Jensen til hans kapellan, fordi M. Niels Willadsens røst er saa vanskelig at forstaa." [28] Chr. IV godkendte den 10. december 1618, at Paaske Jensen blev kapellan, og at han kunne succedere Niels Willadsen. Da det kunne formodes, at hr. Niels ikke ville bevilge noget "til hans Underholdning og for sin Umage", skulle Jørgen Kaas og biskop Giødesen beflitte sig på at nå en akkord imellem dem, der kunne være lidelig og ret for begge parter. [29] Det gik der nogle måneder med, men så kunne lensmanden og bispden den 18. februar 1619 [30] berette, at det var kommet til et venligt forlig, hvorefter Paaske Jensen, her kaldet "Hoffuer", forpligtede sig til at forestå al den tjeneste udi kirken og byen, som Niels Willadsen selv burde forsørge, imod at oppebære al jordskyld og præstepenge, som ganger af byen, og alle ofringer, som kunne falde på alteret. Men det skulle stå Niels Willadsen frit for at besøge de syge og at begrave lig. De underskrev begge brevet herom, der herved kom til at udgøre kontrakten.

Compastoren ved Domkirken Niels Christensen Spentrup benyttede lejligheden til at bringe sig i erindring og nævnte herved i et brev til kansleren "hr. Paaske af Wiborg, som allernaadigst er bevilliget samme Kirketjeneste efter min fattige Svoger M. Niels Willadsens dødelige Afgang at overtage". [31] Hvordan Niels Spentrups svogerskab med magister Niels hænger sammen, har ikke

kunnet opklares. I hvert fald kan ingen af pastorens 3 koner have været en datter af den gamle præst.

Niels Willadsen virkede altså i sine sidste år som en slags emeritus. Meget er der nok ikke blevet tilovers til den nu bedagede sjælehyrde, og da han døde i december 1624, viste det sig da også, at hans præsteresidens ikke var blevet vedligeholdt og var ganske brøstfældig, jfr. nærmere nedenfor.

Hustruen Anne Jensdatter, hvis herkomst er ukendt, var som tidligere nævnt først gift med magister Bunde Jensen. [32] Hun døde den 31. maj 1619, og der blev skiftet efter hende den 5. april 1620. [33] Desværre findes skifteforretningen ikke mere. Den havde ellers kunnet oplyse, hvordan hendes 12 børn var fordelt på ægtefællerne. Når Wiberg tror, at Niels Willadsen havde to hustruer og 12 børn ialt med disse, og når Hertel mener, at han havde 10 sønner og 2 døtre alene med Anne Jensdatter, har de ikke læst gravskriften omhyggeligt nok. Med sikkerhed vides kun, at hr. Niels og Anne havde sønnen Buni og en datter, der blev gift med præsten Knud Jensen i Fruering. [34] Det er sandsynligt, at hendes anden søn var med Bunde Jensen og var den Jens Bundesen, der begravedes ved siden af ham i århus Domkirke. [35]

Skal man nu efter denne lange udredning kort resumere Jacob Bunisøns børns oldefars data som til den Blå Bog, må det blive således: "Willadsen, Niels, f. ca. 1545 i Vejlbj ved århus, opholdt sig i udlandet 1573-77, sognepræst for St. Olai menighed og kannik ved Domkirken i århus 1577/78, magister i Wittenberg 1579, emeritus 1619, død 26/12 1624. To kendte børn med Anne Jensdatter, død 31/5 1619."

Børnenes farfar kaldes ofte, også i samtidige kilder, Bonde eller Bondi Nielsen, men selv skrev han sig [36]

NOTER:

3 D.K., århus amt 16.2., s. 784-85, og note 375, jfr. s. 654-56 og fig. 150. I 1918 åbnedes 5 grave i tværskibet foran koret. I den ene (nr. 5) fandtes skeletdele af mindst to personer, begge vistnok mænd. Det var formentlig de to magistres og deres hustrus jordiske rester.

4 Venligst meddelt af mag. art. Vibeke Michelsen, redaktør af D.K., Nationalmuseet. Tegningen er udført 22/8 1964 af Hugo Johansen.

5 "Ruhmann I": Inscriptiones Ahrhusiensis, samlede af J. W. Rhumann og nedskrevet med egen hånd 1666, Håndskriftsamlingen, LAN. Med visse små forskelle findes både den latinske og den danske tekst også i "Rhumann II": Ecclesia Cathedralis Aarhusiana Divi Clementii in Suis Monumentibus, Antiquitatibus, Inscriptionibus et aliis Delineata, ca. 1666, Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 749 d, 4°.

6 Epitaphia S. Clementis (ca. 1620), Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 749 e, 4°.

7 Peder Pedersøn Schive: Aarhus Domkirkes Antiquiteter og Inskriptioner 1729-30, Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 414 fol.

8 C. P. Rothe: Brave danske Mænds og Quinders berømmelige Eftermæle, II, Kbh. 1753, s. 285 (Ligprædiken over Henrik Lykke til Overgaard).

9 Vello Helk: Dansk-norske Studierejser 1536-1660, Odense 1987 (Helk).

10 Carmen gratulatorium in honorem Nic. Vilhadi, Pastoris Arhus, cum ei in Witeberg Academia laurea magistri decerneretur 1. Sept. 1579. Scriptum a Georgio Nicolao Hoffbrønsi Dano, Witeb. 4, 4 bl. (Kgl. Bibl.).

11 Chr. West Hertel: Forsøg til en antiqvarisk=historisk Beskrivelse over Aarhus Dom= og Cathedral Kirke, 1809-10 (Hertel).

12 [12] - [12a] P. Poulson: Catalogus s. Recensio Pastorum Nomarchiarum Diæceseos Aarhusiensis a tempore Reformationis ad finem anni 1723, Hafniæ 1727 (Poulson).

13 Persh. T. 14 rk. 3, 1961, s. 144.

14 Helk s. 322.

15 [15] [15a] Aage Dahl: Præstehistoriske Samlinger; jfr. Persh. T. 1979, s. 105 ff. (Dahl).

16 Persh. T. 10 rk. 3, 1936, s. 218.

17 Kirkehistoriske Samlinger (K.S.) 3 rk. 2, s.738.

18 S. V. Wiberg: Personalthistoriske, statistiske og genealogiske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, 1870-79 (Wiberg).

19 Hans Pedersen Horsens: Antiquitatis rerum Danicorum colligento, gengivet af biskop Jens Bircherod i K.S. 3 rk. 3, s. 382.

20 Rhumann I, sidste kapitel.

21 Kancelliets Brevbøger, 30/4 1625: Forordning om sognepræsternes forhold i århus.

22 Christopher Giessing: Nye Samling af Danske, Norske og Islandske Jubellærere, 1779-86, III, 1, s. 336, noten.

23 [23a] Henrik Larsen: Vejlbj sogns landbohistorie, Aarhus Stifts årbog 1927, s. 94-203, og Aarhus Domkapitels Jordebøger ved Poul Rasmussen, 1972-75, hvoraf fremgår, at der i 1600-05 var fæstere ved navn Laurits Willadsen og Mette Willadsdatter i Vejlbj, og at der i Aarhusgaards lens jordebog ca. 1580 optræder en Simon Willadsen i landsbyen. òm Klosters jordebog 1550-60 viser en Per Welatzen i nabosognet Egå. Villadsen-slægten, hvortil den ene af artiklens forfattere hører, har blomstret i Vejlbj og Egå op til den nyere tid.

24 Tauber: Hist. Scholæ cathedr. Aarhus, 1817, s. 83. - H. F. Rørdam: Kjøbenhavns Universitets Historie 1537-1621, II, s. 609.

25 Hans Jensen Grønbecks slægtebog, som meddelt ved E. A. Thomle, Persh. T. 3 rk. 2, 1893, s. 150.

26 Viborg Landstings Dombøger 1616-18 ved Poul Rasmussen, Viborg 1980, s. 41a-42a og 99b-101a.

27 Optegnelser af Jacob Terkilsen Abildgaard, Kgl. Bibl. Gl. kgl. Saml. 3666 8°.

28 Kanc. Brevbøger 1618, åbent brev af 10/2 1618.

29 Kanc. Brevbøger 1618, missive af 10/12 1618.

30 Danske Kancelli: Indkomne breve af 18/2 1619.

31 Danske Kancelli: Indkomne breve af 3/3 1619.

32 Ifølge gravskriften døde Bunde Jensen den 22. november 1576. Den slår også fast, at han var magister og tidligere havde været rektor i Randers. Wiberg og Dahl sætter dødsåret til 1596. De hævder også, at han var sognepræst i Spentrup-Gassum, if. Dahl 1560-62, efter Wiberg 1560-64. Hertel hævder, at Bunde Jensen var født i århus, "hvor familien Bonde fordem var en af de anseeligste." Dahl mener, at han var rektor i Randers ca. 1540, mens Albert Thura i Valvæ Scholarum apertæ, s. 588, sætter hans rektortid til 1540-42. Hertel fortæller, at han ved sin død i 1576 havde været præst ved St. Olai kirke i 34 år. Skal man skille klinten fra hveden i denne høst af modstridende oplysninger, må man gå til de primære kilder, der findes. Blandt disse er gravskriften den fornemste, hvis ord må tages efter pålydende. I Rhumann II og Schive II står der: "M. Budæus Ioannis Ecclesie et scholæ inservivit 34 annis", hvilket jo betyder, at han var i kirkens og skolens tjeneste i tilsammen 34 år, og ikke blot i kirkens som Hertel har læst det. Da præsten ved St. Olai Peder Vittesen døde i 1562, er det mest sandsynligt, at Bunde Jensen på det tidspunkt blev hans efterfølger, efter i mange år at have været rektor i Randerss. Om han også var sognepræst i Spentrup, kan vi hverken be- eller afkræfte. Hr. Søren (Mortensen) i Spentrup levede 10/12 1558 (Kanc. Brevb. 1558), og i 1565 forlenedes hospitalet i Randers med 6 gårde og et kirkestuf, "som afdøde hr. Søren skal have haft i forlening". (Kanc. Brevb. 22/8 1565). Dette sidste tyder vel nærmest på, at hr. Søren levede i den periode, hvor Wiberg m.fl. placerer Bunde Jensen i dette embede. Den

12/8 1567 blev Budæus Ioannis Danus Randrusiensis creeret magister i Wittenberg, i 1568 fik han tillagt kongetiende af Malling sogn (Kanc. Brevb. 3/8 1568), og 28/2 1575 blev han cantor ved Domkirken.

33 Skiftet er omtalt i et skiftebrev efter svigerdatteren Maren Thøgersdatter i Randers af 22/4 1622, jfr. note 50.

34 Giessing s. 336.

35 "Jens Bundesen" var if. håndskriftet: Aarhus Domkirckes fornemmiste Monumenter, 1656 (Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 415 fol.) begravet ved siden af Bunde Jensen og Niels Willadsen.

36 Hans underskrift og segl findes f.eks. i det i note 50 nævnte skiftebrev.

Webstedet drives af [The Next Generation of Genealogy Sitebuilding](#) ©, v. 10.1, forfattet af Darrin Lythgoe 2001-2015.